

Åke Nisbeth

Till minne

Fil dr Åke Nisbeth har som tidigare meddelats avlidit i en ålder av 82 år. Med Åke Nisbeths bortgång avslutades på sätt och vis en epok i svensk kulturmiljövård. Hans verksamhet inom riksantikvarieämbetet sammanfall med en period då byggnadsvården, från en relativt begränsad position, växte sig allt starkare både på bredden och djupet och samtidigt vann allt större förtroende, för att i dag vara en integrerad del i samhällssystemet. I denna utveckling deltog Åke Nisbeth - inte så mycket som organisatör och utredare, det var områden som inte roade honom. I stället förvaltade han traditionen från det gamla lärda verket, en kunskapstradition som han ansåg måste hållas levande och bilda grundvalen i all kulturmiljövård, oavsett yttre organisationsformer. Själv personifierade han den lärde antikvarien som man kunde fråga om allt. Hans kunskap var onastående i sin bredd. Den kom att omfatta inte bara de traditionella områdena kyrkor, kyrkliga inventarier och riksmonument, utan praktiskt taget alla de områden som undan för undan har blivit ett ansvar för kulturmiljövården. Med denna kunskap i grunden och en säker känsla för hur en till en början svag lagstiftning och knappa ekonomiska resurser kunde utnyttjas för att ge resultat kom hans verksamhet att i hög grad vara resultatinriktad i de projekt han tog sig an. Med enklast möjliga byråkrati arbetade han med sakfrågorna, i stor utsträckning i samarbete med lands- och länsantikvarier men också i direkt och i dag skulle vi kanske säga informell samverkan med kommuner, enskilda ägare, byggherrar, arkitekter, konservatorer, präster, hantverkare och industriidkare.

När den nya byggnadsminneslagen år 1960 antligen blev verklighet var Åke Nisbeth inte sen att se möjligheterna att utnyttja den för att rädda värdefulla byggnader som stod under akut rivningshot. Det blev något av en händelsestyrd tillämpning snarare än den systematiska och långsiktiga urvalsprocess som lagstiftarna tänkt sig. Men visst gav den resultat, särskilt i en tid som präglades av snabba förändringar och storskaliga rivningar, inte minst i de gamla stadskärnorna. När Åke vid början av 1960-talet av en tillfällighet besökte Vimmerby insåg han att den unikt värdebevarade bebyggelsen vid

Storgatan måste räddas - som helhet, inte bara enskilda särskilt märkliga byggnader. Han lät genomföra en inventering, engagerade en planarkitekt, kontakta kommunen och resultatet blev en "bevaringsplan" som i en tid präglad av bristande respekt för miljöer räddade en av våra värdefullaste trästäder. Fyra av gårdarna gjordes till byggnadsminnen, för att s.a.s. låsa miljö och skala, de övriga kom att skyddas genom kommunens beslut att följa bevaringsplanen och fastighetsägarnas intresse att medverka. Andra projekt där Åke Nisbeths engagemang och förmåga att samarbeta med kommunpolitiker och tjänstemän kom att betyda mycket var staden i Sundsvall, Haga i Göteborg och stadsdelen Östanbäcken i Härnösand. Hans engagemang i industriminnesfrågor medverkade till att Johnssonkoncernen restaurerade Engölsbergs bruk och oljefabrik, som nu är ett av de svenska världsarven - samtidigt som han lade ner ett stort arbete på att stödja restaureringen av Ångö slott, producerade kyrkobeskrivningar i Sveriges kyrkor och specialarbeten om glastillverkning och glasbruk, medeltida kyrkmålningar och herrgårdar. Utan Åke Nisbeths insatser som kulturmiljövårdare skulle vårt kulturarv ha förlorat åtskilliga pärlor och utan hans insats som forskare och synnerligen flitig författare skulle vår kunskap vara mindre rik.

Åke var en utpräglad personlighet, humoristisk, nyfiken, trivsamt och bitsk. Hans förmåga att komma till tals med människor av alla kategorier var en stor tillgång och han var en välkommen gäst i kyrkor, på herrgårdar, på kommunalkontor och bland alla de människor som han konfronterades med under sina otaliga resor. Hans förmåga att skriva lärt och samtidigt ledigt var avundsvärd, och hans berättartalang, präglad av en ofta drastisk humor lyste upp tillvaron var han kom, även om hans medarbetare på Riksantikvarieämbetet ibland fick känna av en och annan släng av hans ironiska understatements. Vi kolleger och vänner är tacksamma för hans insatser, både på fältet och genom sin ihärdiga prioritering av kunskapen som den viktigaste grunden för en framgångsrik kulturmiljövård.

Margareta Björnstad
Ulf Gyllenhammar
Birgitta Hoberg
Axel Unnerbäck

Åke Nisbeth

Fd avdelningsdirektören vid Riksantikvarieämbetet, fil dr Åke Nisbeth, har efter en kortare sjukdomstid avlidit i en ålder av 82 år. Hans närmaste är broder och svägerska samt två brorsbarn med familjer.

Åke Nisbeth var en av de sista representanterna för den äldre generationens tjänstemän vid Riksantikvarieämbetet, dessa högt kvalificerade personer som hade hela riket som tjänstgöringsområde.

Som antikvarie och senare avdelningsdirektör vid byggnadsminnesavdelningen handlade Åke Nisbeth en oändlig mängd kyrkobyggnadsärenden över hela Sverige. Många generationer av präster och kyrkorådsordföranden fick av honom råd och uppmuntran, men stundom även vänlig kritik i deras strävan att bevara och försköna det svenska kulturarv som kyrkorna representerar. Åke Nisbeth förenade på ett ovanligt sätt sin djupa konsthistoriska kunskap med praktisk erfarenhet och sunt förnuft. Inte sällan avslutades samarbetet med att han författade

en kyrkobeskrivning till kunskap och glädje för församlingsborna.

Men även innehavarna av profana byggnadsminnen fann hos Åke Nisbeth stöd och hjälp i arbetet att rädda hus och parkanläggningar. Med varlig hand försökte han sammanlänka myndighetens och ägarnas intressen till en slutlig byggnadsminnesförklaring. Hans rådgivning strävade mot, att i Sigurd Curmans efterföljd, bevara de gångna generationernas insatser och möjliggöra levande kulturmiljöer.

UNDER HELA SITT långa arbetsliv fann Åke Nisbeth tid att fortsätta sin forskning och publicera en rad av skrifter i konsthistoriska ämnen. Byggnadshistoria, medeltida kalkmåleri och glasmålningar, glasbrukshistoria och personhistoria – allt rymdes i Åke Nisbeths kunskapsområde och intresse.

Alla vi ute i provinsen som såg fram mot Åke Nisbeths besök och rådgivning kring kyrkor, slott och träbebyggelse sörjer i dag en sann konsthistoriker, antikvarie och vän.

CARL GUSTAF VON EHRENHEIM

DN 2008-10-14

Åke Nisbeth

F d avdelningsdirektören i Riksantikvarieämbetet, fil dr Åke Nisbeth, Lidingsö, har som tidigare meddelats, avlidit i en ålder av 82 år.

Åke Nisbeth var en av de sista representanterna för den äldre generationens tjänstemän vid Riksantikvarieämbetet, dess högt kvalificerade personer som hade hela riket som tjänstgöringsområde.

Som antikvarie och senare avdelningsdirektör vid byggnadsminnesavdelningen, handledade Åke Nisbeth en oändlig mängd kyrkobyggnadsärenden över hela Sverige. Många generationer av präster och kyrkorådsordföranden fick av honom råd och uppmuntran

men stundom även vänlig kritik i deras strävan att bevara och försköna det svenska kulturarv som kyrkorna representerar. Åke Nisbeth förenade på ett ovanligt sätt sin djupa konsthistoriska kunskap med praktisk erfarenhet och sunt förnuft. Inte sällan avslutades samarbetet med att han författade en kyrkoberivning till kunskap och glädje för församlingsborna.

Men även innehavarna av profana byggnadsminnen fann hos Åke Nisbeth stöd och hjälp i arbetet att rädda hus och parkanläggningar. Med varlig hand försökte han sammanlänka myndighetens och ägarnas intressen till en slutlig byggnadsminnesförklaring.

Hans rådgivning strävade mot, att i Sigurd Curmans efterföljd, bevara de gangna generationernas insatser och möjliggöra levande kulturmiljöer.

Under hela sitt långa arbetsliv fann Åke Nisbeth tid att fortsätta sin forskning och publicera en rad av skrifter i konsthistoriska ämnen. Byggnadshistoria, medeltida kalkmåleri och glas-målningar, glasbrukshistoria och per-sonhistoria - allt rymdes i Åke Nisbeths kunskapsområde och intresse.

Alla vi ute i provinsen som såg fram mot Åke Nisbeths besök och rådgivning kring kyrkor, slott och träbyggnader sörjer i dag en samm konsthistoriker, antikvarie och vän.

Carl Gustaf von Ehrenheim

SvD 2/11-008

Åke Nisbeth

Fil dr Åke Nisbeth, Lidingö, har avlidit i en ålder av 82 år. Hans närmaste är broder och svägerska samt två brorsbarn med familjer.

Med Åke Nisbeths bortgång avslutades på sätt och vis en epok i svensk kulturmiljövård. Hans verksamhet inom riksantikvarieämbetet sammanföll med en period, då byggnadsvården, från en relativt begränsad position, växte sig allt starkare både på bredden och djupet och samtidigt vann allt större förtroende, för att i dag vara en integrerad del i samhällssystemet. I denna utveckling deltog Åke Nisbeth. Han förvaltrade traditionen från det gamla lärda verket, en kunskapsstrategi som han ansåg måste hållas levande och bidra grundvalen i all kulturmiljövård, oavsett yttre organisationsformer. Självt personifierade han den lärde antikvarien som man kunde

fråga om allt. Hans kunskap var enastående i sin bredd. Den kom att omfatta inte bara de traditionella områdena kyrkor, kyrkliga inventarier och riksmonument, utan praktiskt taget alla de områden som undan för undan har blivit vit ett ansvar för kulturmiljövården.

Med denna kunskap i grunden och en säker känsla för hur en till en början svag lagstiftning och knappa ekonomiska resurser kunde utnyttjas för att ge resultat kom hans verksamhet att i hög grad vara resultatinriktad i de projekt han tog sig an.

När den nya byggnadsminneslagen år 1960 blev verklighet var Åke Nisbeth inte sen att se möjligheterna att utnyttja den för att rädda värdefulla byggnader som stod under akut rivningshot. Det blev något av en händelsestyrd tillämpning snarare än den syste-

matiska och långsiktiga urvalsprocess som lagstiftarna tänkt sig. Men visst gav den resultat, särskilt i en tid som präglades av snabba förändringar och stora, snabba rivningar, inte minst i de gamla stadskärnorna.

När Åke vid början av 1960-talet av en tillfällighet besökte Vimmerby insåg han att den unikt välbevarade bebyggelsen vid Storgatan måste räddas - som helhet, inte bara enstaka särskilt märkliga byggnader. Han lät genomföra en inventering, engagerade en planarkitekt, kontaktrade kommunen och resultatet blev en "bevaringsplan" som i en tid präglad av bristande respekt för miljör räddade en av våra värdefullaste trästäder. Andra projekt där Åke Nisbeths engagemang kom att betyda mycket var staden i Sundsvall, Haga i Göteborg och stadsdelen Östanbäck-

en i Härnösand. Hans engagemang i industriminnesfrågor medverkade till att Johnsonkoncernen restaurerade Engelsbergs bruk och oljefabrik, som nu är ett av de svenska världsarven - samtidigt som han lade ner ett stort arbete på att stödja restaurerings- en av Engelsö slott, producerade kyrkoberskrivningar i Sveriges kyrkor och specialarbeten om glastillverkning och glasbruk, medeltida kyrkmålningar och herrgårdar.

Utan Åke Nisbeths insatser som kulturmiljövårdare skulle vårt kulturarv ha förlorat åtskilliga pärlor och utan hans insats som forskare och synnerligen flitig författare skulle vår kunskap vara mindre rik.

Åke var en utpräglad personlighet, humoristisk, nyfiken, trygg - och bitisk. Hans förmåga att komma till tals med människor av

alla kategorier var en stor tillgång och han var en välkommen gäst i kyrkor, på herrgårdar, på kommunalkontor och bland alla de människor som han konfronterades med under sina otaliga resor.

Hans förmåga att skriva lärt och samtidigt ledigt var avundsvärd, och hans berättartalang, präglad av en ofta drastisk humor lysite upp tillvaron var han kom, även om hans medarbetare på Riksantikvarieämbetet ibland fick känna av en och annan släng av hans ironiska understatements.

Vi kolleger och vänner är tack-samma för hans insatser, både på fältet och genom sin ihärdiga prioritering av kunskapen som den viktigaste grunden för en framgångsrik kulturmiljövård.

Margareta Björnstad
Ulf Gyllenhammar
Birgitta Hobbes
Axel Umerbäck

SUND 21/10 - 028

Åke Nisbeth

Till minne

Fil dr Åke Nisbeth har som tidigare meddelats avlidit i en ålder av 82 år. Med Åke Nisbeths bortgång avslutades på sätt och vis en epok i svensk kulturmiljövård. Hans verksamhet inom riksantikvarieämbetet sammanföll med en period då byggnadsvärden, från en relativt begränsad position, växte sig allt starkare både på bredden och djupet och samtidigt vann allt större förtroende, för att i dag vara en integrerad del i samhällssystemet. I denna utveckling deltog Åke Nisbeth - inte så mycket som organisatör och utredare, det var områden som inte roade honom. I stället förvaldade han traditionen från det gamla lärda verket, en kunskapstradition som han ansåg måste hållas levande och bilda grundvalen i all kulturmiljövård, oavsett yttre organisationsformer. Själv personifierade han den lärde antikvarien som man kunde fråga om allt. Hans kunskap var enastående i sin bredd. Den kom att omfatta inte bara de traditionella områdena kyrkor, kyrkliga inventarier och riksmonument, utan praktiskt taget alla de områden som undan för undan har blivit ett ansvar för kulturmiljövården. Med denna kunskap i grunden och en säker känsla för hur en till en början svag lagstiftning och knappa ekonomiska resurser kunde utnyttjas för att ge resultat kom hans verksamhet att i hög grad vara resultatriktad i de projekt han tog sig an. Med enklarest möjliga byråkrati arbetade han med sakfrågorna, i stor utsträckning i samarbete med lands- och länsantikvarier men också i direkt och - i dag skulle vi kanske säga informell - samverkan med kommuner, enskilda ägare, byggherrar, arkitekter, konservatorer, präster, hantverkare och industriidkare.

När den nya byggnadsminneslagen år 1960 antogs blev verklighet var Åke Nisbeth inte sen att se möjligheterna att utnyttja den för att rädda värdefulla byggnader som stod under akut rivningshot. Det blev något av en händelsestyrd tillämpning snarare än den systematiska och långsiktiga urvalsprocess som lagstiftarna tänkt sig. Men visst gav den resultat, särskilt i en tid som präglades av snabba förändringar och storskaliga rivningar, inte minst i de gamla stadskärnorna. När Åke vid början av 1960-talet av en tillfällighet besökte Vimmerby insåg han att den unikt värdebevarade bebyggelsen vid

Storgatan måste räddas - som helhet, inte bara enskilda särskilt märkliga byggnader. Han lät genomföra en inventering, engagerade en planarkitekt, kontaktede kommunen och resultatet blev en "bevaringsplan" som i en tid präglad av bristande respekt för miljöer räddade en av våra värdefullaste trästäder. Fyra av gårdarna gjordes till byggnadsminnen, för att s.a.s. låsa miljö och skala, de övriga kom att skyddas genom kommunens beslut att följa bevaringsplanen och fastighetsägarnas intresse att medverka. Andra projekt där Åke Nisbeths engagemang och förmåga att samarbeta med kommunpolitiker och tjänstemän kom att betyda mycket var staden i Sundsvall, Haga i Göteborg och stadsdelen Östanbäcken i Härnösand. Hans engagemang i industriminnesfrågor medverkade till att Johnssonkoncernen restaurerade Engölsbergs bruk och oljefabrik, som nu är ett av de svenska världsarven - samtidigt som han lade ner ett stort arbete på att stödja restaureringen av Ångö slott, producerade kyrkobeskrivningar i Sveriges kyrkor och specialarbeten om glastillverkning och glasbruk, medeltida kyrkmålningar och herrgårdar. Utan Åke Nisbeths insatser som kulturmiljövårdare skulle vårt kulturarv ha förlorat åtskilliga pärlor och utan hans insats som forskare och synnerligen flitig författare skulle vår kunskap vara mindre rik.

Åke var en utpräglad personlighet, humoristisk, nyfiken, trivsamt och bitisk. Hans förmåga att komma till tals med människor av alla kategorier var en stor tillgång och han var en välkommen gäst i kyrkor, på herrgårdar, på kommunalkontor och bland alla de människor som han konfronterades med under sina otaliga resor. Hans förmåga att skriva lärt och samtidigt ledigt var avundsvärd, och hans berättartalang, präglad av en ofta drastisk humor lysta upp tillvaron var han kom, även om hans medarbetare på Riksantikvarieämbetet ibland fick känna av en och annan släng av hans ironiska understatement. Vi kolleger och vänner är tacksamma för hans insatser, både på fältet och genom sin ihärdiga prioritering av kunskapen som den viktigaste grunden för en framgångsrik kulturmiljövård.

Margareta Blomstad
Ulf Gyllenhammar
Birgitta Hoberg
Axel Unnerbäck

Fil dr Åke Nisbeth har som tidigare meddelats avlidit i en ålder av 82 år.

Med Åke Nisbeths bortgång avslutades på sätt och vis en epok i svensk kulturmiljövård.

Hans verksamhet inom Riksantikvarieämbetet sammanföll med en period då byggnadsvården, från en relativt begränsad position, växte sig allt starkare både på bredden och djupet och samtidigt vann allt större förtroende, för att i dag vara en integrerad del i samhällssystemet.

I denna utveckling deltog Åke Nisbeth – inte så mycket som organisatör och utredare, det var områden som inte roade honom. I stället förvaltade han traditionen från det gamla lärda verket, en kunskapstradition som han ansåg måste hållas levande och bilda grundvalen i all kulturmiljövård, oavsett yttre organisationsformer.

SJÄLV PERSONIFIERADE han den lärde antikvarien som man kunde fråga om allt.

Hans kunskap var enastående i sin bredd.

Med denna kunskap i grunden och en säker känsla för hur en till en början svag lagstiftning och knappa ekonomiska resurser kunde utnyttjas för att ge resultat, kom hans verksamhet att i

hög grad vara resultatriktad i de projekt han tog sig an.

Med enklast möjliga byråkrati arbetade han med sakfrågorna, i stor utsträckning i samarbete med lands- och länsantikvarier men också i direkt och – i dag skulle vi kanske säga informell – samverkan med kommuner, enskilda ägare, byggherrar, arkitekter, konservatorer, präster, hantverkare och industriidkare.

ÅKE VAR HUMORISTISK, nyfiken, trivsamt – och bitskt. Hans förmåga att komma till tals med människor av alla kategorier var en stor tillgång.

Hans förmåga att skriva lärt och samtidigt ledigt var avundsvärd, och hans berättartalang, präglad av en ofta drastisk humor lyste upp tillvaron var han kom, även om hans medarbetare på Riksantikvarieämbetet ibland fick känna av en och annan släng av hans ironiska understatement.

Vi kolleger och vänner är tacksamma för hans insatser, både på fältet och genom hans ihärdiga prioritering av kunskapen som den viktigaste grunden för en framgångsrik kulturmiljövård.

MARGARETA BIÖRNSTAD

ULF GYLLENHAMMAR

BIRGITTA HOBERG

AXEL UNNERBÄCK

DN 24/10-008